

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра внутрішніх хвороб, фармації та біохімії

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 24. Клінічна та лабораторна діагностика хвороб тварин

обов'язковий

Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)

СУМИ 2026

Розробник:



Римма ДОЛБАНОСОВА

(прізвище, ініціали)

к.вет.н., доцент
(вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри внутрішніх хвороб, фармації та біохімії	протокол від 01.06 2026 р № 11
	Завідувач кафедри  (підпис) Олександр НЕЧИПОРЕНКО (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми


(підпис)

Олександр ЧЕКАН
(ПІБ)

Декан факультету,
де реалізується освітня програма


(підпис)

Людмила НАГОРНА
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

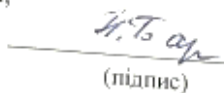


Галина РЕБЕНКО
(ПІБ)



Олеся КЛЮЧІКОВА
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації


(підпис)

Тарас Тарасович
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі:

дата:

16.06, 2026 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	ОК 24. Клінічна та лабораторна діагностика хвороб тварин			
2.	Факультет/кафедра	Ветеринарної медицини/ внутрішніх хвороб, фармації та біохімії			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Ветеринарна медицина /211 Ветеринарна медицина			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-			
6.	Рівень НРК	7-й			
7.	Курс, семестр та тривалість вивчення	3 курс, 5-6 семестр, 15+15 тижнів			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	10,0			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	
		14		46	60
		30		60	90 (60/30)
10.	Мова навчання	Українська			
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Долбаносова Римма Валентинівна Мусієнко Олексій Володимирович			
11.1	Контактна інформація	e-mail- rimma19-82@ukr.net , aleksey_musya@ukr.net			
12.	Загальний опис освітнього компонента	«Клінічна та лабораторна діагностика хвороб тварин» – одна з профілюючих клінічних дисциплін, які формують лікаря ветеринарної медицини. Вона вчить принципам розпізнання хвороб тварин і є методичною основою клінічної ветеринарної медицини. Для ефективного лікування тварин, прогнозування хвороб необхідне уміння розпізнавати хвороби, групувати їх у патогенетично зв'язані симптомо-комплекси і на основі цього робити висновок – встановлювати діагноз. Усі клінічні дисципліни ґрунтуються на діагностиці. Методи клінічного обстеження застосовуються при діагностуванні різних за своєю етіологією захворювань – внутрішніх, хірургічних, гінекологічних, інфекційних, паразитарних. Значення дисципліни для формування лікаря ветеринарної медицини зростає з введенням спеціалізації господарств, застосуванням новітніх технологій утримання і годівлі продуктивних тварин та зростанням кількості домашніх тварин.			
13.	Мета освітнього компонента	Метою вивчення освітнього компонента є формування у студентів цілісної системи знань про методи клінічної та лабораторної діагностики, необхідних для виявлення, оцінювання та контролю патологічних процесів у тварин. Студенти повинні оволодіти сучасними методами			

		клінічного дослідження та лабораторного аналізу, навчитися інтерпретувати отримані результати у комплексі з клінічними проявами захворювань. Також освітній компонент спрямований на формування у студентів навичок роботи з сучасним діагностичним обладнанням, лабораторними тест-системами, електронними базами даних і стандартами, що забезпечить готовність майбутніх фахівців до практичної ветеринарної діяльності, наукових досліджень та впровадження новітніх технологій у сфері ветеринарної медицини.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент, будучи основою для клінічних предметів, базується на фундаменті загальнотеоретичних дисциплін: анатомії, фізіології, патологічній фізіології, хімії, без знання яких неможливо успішно оволодіти даним предметом. 2. Освітній компонент є основою для внутрішніх незаразних хвороб, акушерства, хірургії, епізоотології, паразитології
15.	Матеріально-технічне забезпечення реалізації ОК	Базами практики СНАУ для проведення навчальної практики студентів є Клініко-діагностичний-консультативний центр навчальної лабораторії «Клініка ветеринарної медицини» Сумського національного аграрного університету (КДКЦ «Vet camp») ФВМ, клініка СНАУ (віварій). Приватні клініки ветеринарної медицини м.Суми ЦВМ «Хелс», «Ветсервіс», Зооветеринарний центр «10 Друзів». Бази практики відповідають таким вимогам: наявність інформаційного забезпечення практикантів щодо новітніх технологій, що використовують у галузі ветеринарної медицини, надається право користування технічною і іншою документацією, потрібною для виконання програми практики.
16.	Політика академічної доброчесності	Засвоєння ОК з дотриманням академічної доброчесності, заборонений плагіат. У разі порушення цих вимог пропонується повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо), при повторному порушенні. Використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань – відсторонення від виконання роботи, повторне проходження підсумкового контролю. У разі участі у будь-якій іншій діяльності, пов'язаній з порушенням правил і норм академічної доброчесності- повторне вивчення ОК.
17.	Ключові слова	діагностика тварин, клінічне обстеження, загальний стан тварини, фізіологічні параметри, лабораторні методи, диференційна діагностика, інтерпретація результатів, протоколи обстеження https://cdn.snau.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=2259

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією)			Як оцінюється РНД
	ПРН 4.	ПРН 5.	ПРН 7.	
ДРН 1. Аналізувати складні анамнестичні та клінічні дані з урахуванням видових, вікових і виробничих особливостей тварин. Оцінювати клінічний стан тварин на основі інтеграції результатів фізикального, лабораторного та інструментального обстеження. Аргументувати вибір і послідовність застосування діагностичних, лікувальних і профілактичних заходів у складних клінічних випадках. Розробляти індивідуалізовані діагностичні та лікувально-профілактичні алгоритми з урахуванням ризиків і прогнозу захворювання.	+	+	+	– аналіз клінічних кейсів (case-study); – практичні роботи з клінічного обстеження тварин; – усне опитування з обґрунтуванням діагностичних рішень; – модульний контроль (ситуаційні завдання); – іспит (теоретична + практико-орієнтована частина).
ДРН 2. Аналізувати комплексні результати лабораторних досліджень у взаємозв'язку з клінічними симптомами та перебігом захворювання. Оцінювати діагностичну значущість і обмеження лабораторних методів у конкретних клінічних і виробничих умовах. Аргументувати клініко-діагностичні висновки на основі доказової інтерпретації лабораторних, інструментальних і клінічних даних. Розробляти стратегії подальшого діагностичного супроводу та моніторингу		+	+	– інтерпретація лабораторних протоколів; – розв'язання ситуаційних задач; – тестовий контроль з аналітичними питаннями; – письмові висновки за результатами клініко-лабораторних досліджень; – іспит.

стану тварин.				
ДРН 3. Оцінювати ефективність систем утримання, годівлі та лікування тварин на основі клінічних, лабораторних і виробничо-економічних показників. Аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між технологічними рішеннями та рівнем захворюваності і продуктивності тварин. Аргументувати управлінські та ветеринарно-профілактичні рішення з позицій доказової ветеринарної медицини та біобезпеки. Розробляти комплексні програми профілактики і корекції технологічних процесів для господарств різних типів.	+	+	+	– аналіз виробничих ситуацій; – індивідуальні завдання / проєкти; – підготовка аналітичних звітів і рекомендацій; – модульний контроль; – підсумковий іспит.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендова на література ¹ зі списку в п.6
	Аудиторна робота			Сам. робота	
	Лк	П 3	Лаб.		
5-й семестр					
Тема 1. Методи клінічного дослідження. Основні методи дослідження. Допоміжні методи дослідження	2		2 - Вивчення техніки безпеки при роботі з тваринами. Методи клінічного дослідження. 2 – Основні методи дослідження. 2 – Термометрія. Схема клінічного дослідження. 2 - Інструментально-функціональні методи дослідження.	8	[1, 4, 7, 8, 9, 19, 22]
Тема 2. Симптоми та синдроми хвороб. Діагноз. Прогноз.	2		2 – Симптоми хвороб. синдроми хвороб. діагноз. Прогноз хвороби. Історія хвороби.	10	[1, 7, 8, 9, 15, 18]
Тема 3. Дослідження загального стану тварин	2		2 – Дослідження габітусу. Дослідження шкіри. 4 - Фізіологічні властивості шкіри та їх зміни. Патологічні зміни шкіри та підшкірної клітковини Вивчення етапів розпізнавання хвороби 2 - Дослідження слизових оболонок. Дослідження лімфатичних вузлів.	14	[1, 7, 8, 9, 18, 22, 24]
Тема 4. Дослідження серцево-судинної системи. Основні методи дослідження Допоміжні методи дослідження	2 2		2 - Дослідження серцевого поштовху. Тони серця. 4 – Діагностика пороків серця. Електрокардіографія. 2 - Дослідження периферичних судин. Вимірювання артеріального кров'яного тиску 4 – Аритмії серця. 2 - Функціональна діагностика стану серцево-судинної системи 2 – Основні синдроми серцево-судинної недостатності	14	[1, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 18, 19]
Тема 5. Дослідження дихальної системи Основні методи дослідження Додаткові методи дослідження	2 2		2 – Схема дослідження дихальної системи. Дослідження носа. Дослідження гортані та трахеї. 2 – Дослідження грудної клітки. 2 – Аускультация грудної клітки 2 - Дослідження функціонального стану дихальної системи 2 – Додаткові методи дослідження системи органів дихання 2 – Лабораторні методи дослідження органів дихання	14	[1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 18]
Всього за 5 семестр	14		46	60	

6-й семестр				
Тема 6. Дослідження органів травлення. Дослідження печінки.	4	2 - Наочне спостереження приймання корму та води тваринами, виявлення відхилення від норми. Дослідження рота та органів ротової порожнини. 2 – Дослідження глотки. Дослідження стравоходу. Зондування тварин 2 – Дослідження черева. Дослідження передшлунків і сичуга жуйних. 2 - Дослідження шлунка коня. Дослідження шлунка свиней. Дослідження шлунка собак. 2 – Дослідження кишечника. 2 – Загальноклінічні методи дослідження печінки. Дослідження функціонально стану печінки. Основні синдроми при хворобах печінки.	14 / 4	[1, 7, 8, 9, 12, 15, 16, 18, 23]
Тема 7. Дослідження сечової системи	4	2 – Дослідження сечовиділення. Дослідження нирок. 2 - Дослідження сечоводів. Дослідження сечового міхура, дослідження уретри 2 – Дослідження сечі. Основні синдроми хвороб сечової системи	12/4	[1, 2, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 18]
Тема 8. Дослідження нервової системи тварин.	4	2 – Дослідження поведінки тварин. Дослідження черепа та хребта. Дослідження органів чуття. 2 – Дослідження чутливості. Дослідження рухової сфери. Дослідження рефлексів 2 – Дослідження вегетативного відділу нервової системи. Дослідження ліквору.	12/4	[1, 7, 8, 16, 18]
Тема 9. Дослідження системи крові.	4	4 – Методи одержання крові. Визначення фізичних властивостей крові. Біохімічне дослідження крові. 2 - Визначення мікроелементів. Визначення в крові глюкози. Визначення кетонів тіл. Дослідження морфологічного складу крові 2 – Дослідження селезінки. Дослідження імунної системи. Клінічне значення показників резистентності	10/4	[1, 3, 6, 7, 8, 10, 16, 18, 19]
Тема 10. Діагностика порушень обміну речовин	6	2 – Особливості перебігу та діагностики хвороб обміну речовин. Діагностика порушень білкового та вуглеводно-ліпідного обміну речовин. 2 – Діагностика порушень обміну макро та мікроелементів. 2 – Діагностика порушень обміну вітамінів. Діагностика порушень водно-сольового обміну.	10/4	[1, 2 3, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 22, 24]
Тема 11. Дослідження залоз внутрішньої секреції	4	2 – Дослідження щитовидної залози. Дослідження підшлункової залози. Дослідження парашитовидних залоз.	8/2	[1, 3, 6, 7, 8, 16]
Тема 12. Особливості дослідження дрібних домашніх тварин	2	2 – Дослідження загального стану 4 – Дослідження окремих систем	8/4	[1, 2, 3, 5, 6 7, 8, 9, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 24]
Тема 13. Особливості дослідження птахів.	4	2 – Дослідження ембріонів. Дослідження птахів.	8/2	[1, 3, 7, 8, 21]

			2 – Загальне дослідження птиці. Дослідження окремих систем.		
Тема 14. Основи ветеринарної рентгенології. Ультразвукова діагностика	-		2 – Природа рентгенівських променів. Методи їх одержання. Рентгенівські апарати. Методи рентгенівського дослідження. 2 – Техніка безпеки при роботі з рентгенівськими апаратами. Застосування рентгенівського дослідження для діагностики захворювань скелета. 2 – Застосування рентгенівського дослідження для діагностики захворювань органів дихання, захворювань серцево-судинної та травної систем. 2 – Ультразвукова діагностика. Ендоскопічні методи дослідження. 2 – Інструментально-функціональні методи дослідження.	8/2	[1,4, 5, 7, 8, 16, 18]
Всього за 6 семестр	30		60	90 (60/30)	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно *</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Аналіз складних анамнестичних та клінічних даних. Оцінка стану тварин різних видів на основі інтеграції методів обстеження Аргументація вибору діагностичних та лікувальних заходів Розробка індивідуальних алгоритмів та прогнозування Використання платформ для синхронної взаємодії: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, тощо.	50	Самостійне розв'язання ситуаційних завдань, де за описом симптомів та набором результатів аналізів студент має виставити попередній діагноз та обґрунтувати план диференційної діагностики. Студент самостійно описує результати клінічного огляду здорових та хворих тварин під час самостійної підготовки, порівнюючи видові норми. Побудова студентом логічних схем «від симптому до діагнозу» (наприклад, алгоритм діагностики при синдромі жовтяниці або кашлю). Самостійне тренування мануальних навичок (наприклад, техніка підрахунку пульсу, визначення меж печінки) за чек-листами, наданими викладачем. Використання методів дистанційного навчання: Moodle, Google Classroom, https://kahoot.com/ , https://www.mentimeter.com/ , https://www.poll Everywhere.com/	50/10
ДРН 2	Аналіз клінічного випадку, оцінюючи результати	56	Робота з наданими викладачем «пакетами» даних (анамнез +	34/10

	фізикального огляду та бланки лабораторних досліджень (ЗАК, біохімія, аналіз сечі). Використання мультимедійних засобів для демонстрації патологічних процесів (відео УЗД, мікроскопія мазків крові). Акцент уваги на тому, як зміна лабораторних показників відображає динаміку перебігу захворювання (гострий, підгострий, хронічний). Обговорення діагностичної цінності та обмежень конкретних тестів, наприклад, експрес-тест може дати хибнопозитивний результат або чому висока активність ферменту не завжди означає незворотне ураження органу в конкретних виробничих умовах. Клінічна аргументація запропонованих заходів, які змушують студента доводити свій висновок. Проектування схем моніторингу стану хворої тварини. Використання платформ для синхронної взаємодії: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Skype тощо.		клінічна картина + результати ЗАК/БАК). Студент самостійно встановлює патогенетичний зв'язок між відхиленнями в аналізах та фізикальними симптомами Самостійне складання переліку лабораторних маркерів для основних клінічних синдромів з урахуванням стадії перебігу захворювання. Самостійний пошук та аналіз інформації про обмеження лабораторних тестів. Опрацювання навчальних матеріалів щодо впливу умов забору, зберігання та транспортування біоматеріалу на достовірність результатів у конкретних виробничих (ферма) або клінічних умовах. Письмове формулювання діагностичного висновку за конкретним кейсом, де студент має аргументувати кожен пункт, спираючись на інтегровані дані. Самостійне співставлення отриманих лабораторних даних із міжнародними стандартами (наприклад, референти лабораторій IDEXX) для підтвердження доказовості висновків. Складання плану подальших досліджень у випадках, коли первинні результати є сумнівними Розробка чек-листів моніторингу: Самостійне створення таблиць динамічного спостереження за пацієнтом, де вказано, які саме лабораторні показники та з якою періодичністю слід контролювати для оцінки ефективності лікування або ризику рецидиву. Використання методів дистанційного навчання: Moodle, Google Classroom, https://kahoot.com/, https://www.mentimeter.com/, https://www.poll Everywhere.com/	
ДРН 3	Робота з виробничим кейсом, де є дані конкретного господарства (показники мікроклімату, раціони, графіки захворюваності та звіти про продуктивність) і є потреба	44	Самостійний аналіз наданих показників господарства та їх співставлення з клінічним статусом тварин. Самостійне порівняння витрат на лікування конкретної патології із потенційним прибутком від	36/10

	у розпізнанні системної проблеми в утриманні чи годівлі тварин з конкретними клінічними проявами патологічних процесів. Аналіз ситуацій, як клінічні показники трансформуються у виробничо-економічні збитки господарства. Пошук першопричин захворюваності. Порівняльний аналіз технологій утримання та годівлі тварин та оцінка їх впливу на травматизм, стан копитець та епізоотичну безпеку. Ситуаційні задачі, де студент має переконати «керівника господарства» у необхідності інвестицій у ветеринарну профілактику (наприклад, заміну системи вентиляції), базуючись на прогнозованому зниженні захворюваності. Інтерпретація результатів лабораторного моніторингу стада для розробки стратегій корекції годівлі. Використання платформ для синхронної взаємодії: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Skype тощо.		запровадження запропонованої схеми профілактики та моніторингу. Самостійне створення логічних схем (наприклад, діаграм), що демонструють, як конкретне технологічне рішення (тип підлоги, щільність посадки, метод гноєвидалення) впливає на виникнення специфічних клінічних симптомів. Опрацювання даних щодо причин виранжирування тварин у господарстві та встановлення зв'язку між клінічними діагнозами та помилками в технології утримання. Самостійний пошук у наукових базах даних (наприклад, PubMed, Scopus) результатів клінічних досліджень, що підтверджують ефективність обраної стратегії біобезпеки для конкретного типу фермерського господарства. Створення індивідуального алгоритму діагностичних досліджень для нових тварин, що надходять у господарство, з метою мінімізації ризиків занесення інфекцій. Самостійна розробка комплексної програми клініко-лабораторного моніторингу для господарства. Створення дорожньої карти корекції технологічних процесів. Використання методів дистанційного навчання: Moodle, Google Classroom, https://kahoot.com/, https://www.mentimeter.com/, https://www.poll Everywhere.com/
--	---	--	---

*ПРИМІТКА. Особливості виконання самостійної складової дисципліни. Рівень засвоєння тем, призначених для самостійного опрацювання студента, оцінюється в ході захисту конспекту із самостійної роботи, під час тематичного опитування на лабораторних заняттях та вирішення окремих ситуаційних завдань. Для досягнення мети і виконання завдань навчальної практики, кожен студент, працюючи у підгрупах, зобов'язаний виконати отримане на період практики індивідуальне завдання відповідно до його змісту, впродовж терміну практики.

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1.Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено в осінньому семестрі

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тематичне опитування	30 балів / 30%	Щотижня
2.	Робота з тваринами. Захист самостійної роботи (презентаційні матеріали, відео тощо).	20 балів / 20%	Згідно з розкладу ЛПЗ та графіку модулів
3.	Вирішення ситуаційних завдань	20 балів / 20%	Згідно з розкладу
4.	Тестування (тест множинного вибору)	30 балів/30%	Згідно графіку

5.2.2.Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено у весняному семестрі

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тематичне опитування, тестування	30 балів / 30%	Згідно графіку навчального процесу
2.	Робота з тваринами. Захист самостійної роботи(презентаційні матеріали, відео тощо).	20 балів / 20%	Згідно з розкладу ЛПЗ
3.	Вирішення ситуаційних завдань	10 балів / 10%	Згідно з розкладу
4.	Навчальна практика	10 балів / 10%	Згідно графіку навчального процесу
5.	Екзамен- тест множинного вибору та письмова робота	30 балів / 30%	16 тиждень, за розкладом

5.2.3. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ²
Тематичне опитування	<20 балів	21-30 балів	31-39 балів	40 балів
	<10 балів	11-15балів	16-19 балів	20 балів
	Студент може відтворити тільки окремі фрагменти з курсу.	Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних

			допускає окремі неточності	ситуаціях.
Робота з тваринами	<7 балів	8-13 балів	14-19 балів	20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання, але з порушенням методик	Завдання виконане методично вірно та якісно. Студент вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни на практиці
Вирішення ситуаційних завдань	<3 балів	3-5 бали	6-8 балів	9-10 балів
	Студент не підготовлений до вирішення завдань, відповідь неповна, окремі складові відсутні або недостатньо розкрити	З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами виконує поставленні завдання. Виконання завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи	Студент засвоїв основний матеріал, та розуміє постанову завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає незначну кількість неточностей	Вірна відповідь. При виконанні завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання
Навчальна практика	<3 балів	3-5 бали	6-8 балів	9-10 балів
	Студент не підготовлений до вирішення завдань, відповідь неповна, окремі складові відсутні або недостатньо розкрити	З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами виконує поставленні завдання. Виконання завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи	Студент засвоїв основний матеріал, та розуміє постанову завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але	Вірна відповідь. При виконанні завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання

			допускає незначну кількість неточностей	
Захист конспекту із самостійної роботи	<7 балів Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні. Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни	8-13 балів Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час оформлення робіт в більшості є невірними, необґрунтованими	14-19 балів Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при виконанні оформленні завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається. Помилки у відповідях не є системними.	20 балів При виконанні завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання. Конспект оформлений бездоганно, логічно розташований матеріал з розумінням взаємозв'язків процесів розкритих з даної теми.
Залік - Підсумкове тестування (тест множинного вибору)	<5 балів 25% правильних відповідей	5-8 50% правильних відповідей	8-14 балів 75% правильних відповідей	15 балів 100% правильних відповідей
Екзамен-тест множинного вибору (або письмова робота)	<11 балів Вимоги щодо завдання не виконано	12-20 балів Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	26-29 балів Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні	30 балів Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми

5.1.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування під час лабораторних занять (поняття симптом, прогноз, діагноз, синдром, фіксація тварин, методики виконання лабораторних робіт)	Протягом заняття
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над вирішенням ситуаційних завдань (усно: реєстрація та збір анамнезу, використання отриманих даних для подальшого дослідження тварин) протягом занять	Протягом заняття
3	Письмовий зворотний зв'язок від викладача після перевірки	Протягом

	конспекту із самостійного вивчення дисципліни	тижня, після виконання
4	Екзамен- тест множинного вибору (або письмова робота)	16 тиждень, за розкладом

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

5.2.Шкала оцінювання (підсумкова) – загальноприйнята для Університету:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
42-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-41	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Клінічна діагностика хвороб тварин: підручник / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін, В.І. Головаха, Д.В. Морозенко та ін. Біла Церква: БНАУ, 2017. 544 с.
2. Морозенко Д.В., Тимошенко О.П.. Дослідження сечі собак і котів у діагностиці внутрішніх хвороб: навчальний посібник: Харків: ППВ «Нове слово», 2012. 106 с.
3. Клінічна оцінки результатів біохімічного дослідження крові тварин / Д.В. Кібкало, Д.В. Морозенко, О.П. Тимошенко [та ін.]. Харків: ФОП Бровін О.В. , 2017. 148 с.
4. Туманська Н.В., Барська К.С., Скринченко С.В. Рентгенологічні методи дослідження: навчальний посібник для студентів : Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 82 с.
5. Мілька В.І. Рентгенодіагностика. Вінниця:Нова книга, 2005. 352с.

Методичне забезпечення

6. Кистерна О.С., Нечипоренко О.Л., Улько Л.Г., Мусієнко О.В., Долбаносова Р.В., Швачич Д.В. (2026) Клінічна діагностика. Внутрішні хвороби тварин. Проведення клінічного аналізу крові тваринам. Методика, інтерпретація клінічних досліджень. Методичні вказівки для студентів 3-5 курсів спеціальності 211 «Ветеринарна медицина», ОС «Магістр» денної форми навчання. Суми, 2026 – 48с.
7. Долбаносова Р.В., Мусієнко О.В. (2026). Клінічна та лабораторна діагностика хвороб тварин: Методичні вказівки для лабораторно-практичних занять студентів факультету ветеринарної медицини освітньої програми «Ветеринарна медицина». Суми, 2026 – 50с.
8. Долбаносова Р.В., Мусієнко О.В. (2026) Конспект лекцій для студентів факультету ветеринарної медицини освітньої програми «Ветеринарна медицина». Суми, 2026 – 90с.
9. Мусієнко О.В., Нечипоренко О.Л., Улько Л.Г., Долбаносова Р.В., Коваленко Н.С., Грек В.А. (2024). Клінічна та лабораторна діагностика хвороб тварин. Робочий зошит для лабораторно-практичних занять для студентів факультету ветеринарної медицини денної форми навчання освітній ступінь «магістр». Суми.2024. – 174 с.
10. Левченко В.І., Соколюк В.М., Безух В.М. та ін. Дослідження крові тварин та клінічна інтерпретація отриманих результатів. Методичні рекомендації. Біла Церква, 2002. 56 с.
11. Левченко В.І., Тишківський М.Я., Сахнюк В.В. та ін. Дослідження сечі. Методичні

рекомендації. Біла Церква, 2005. 74 с.

12. Локес П.І., Курман А.Ф., Кірдан С.В. Дослідження калу у собак і кішок. Методичні вказівки. Полтава, 2002. 42 с.

13. Локес П.І., Курман А.Ф. Дослідження сечі у собак і кішок. Методичні вказівки. Полтава, 2002. 50 с.

14. Новожицька Ю.М., Кучерюк Д.П., Голубець О.В. Методичні вказівки щодо використання біохімічних досліджень біологічного матеріалу у державних лабораторіях ветеринарної медицини при діагностиці захворювань інфекційної патології.; Мін. агр. політики України, Держ. деп. вет. мед. України. – Київ, 2000. 85 с.

15. Цвіліховський М.І., Судаков М.О., Чумаченко В.Ю. та ін. Синдроми найбільш поширених внутрішніх незаразних хвороб тварин. Методичні вказівки. К., 2000. 32 с.

Додаткові джерела

16. Суслова Н.І., Антоненко П.П., Склярів П.М. та ін. Практикум з клінічної діагностики хвороб тварин до лабораторних занять і самостійної роботи студентів. Дніпропетровський державний аграрний університет, кафедра клінічної діагностики та внутрішніх хвороб тварин – Дніпропетровськ : Видавництво ДДАУ, 2013. 274 с.

17. Козачок В.С., Скиба О.О., Цвіліховський М.І. Клінічне дослідження екзотичних тварин: Навчальний посібник. К.: Арістей, 2010. 252 с.

18. Мазуркевич А.Й., Тарасевич В.Л., Клюгі Дж. Патолофізіологія тварин. К.: Вища школа, 2000. 352 с.

Інші джерела

19. Долбаносова Р.В., Колієнко К.О. (2022). Гіпертрофічна кардіоміопатія у дрібних домашніх тварин. Проблема та її вирішення. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина», випуск 4 (59), 2022. Суми, 17-23

20. Нагорна Л.В., Проскуріна І. В., Долбаносова Р. В., Томік А. М. (2024). Характеристика інсектофауни скотарських господарств. ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок, м. Львів, 2024, 101-107 DOI: 10.36359/scivp.2024-25-1.13.

21. Касяненко, О., Ш., Х., & Долбаносова, Р. В. (2024). Альтернативні методи профілактики інфекційних хвороб птиці. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина, (1(64), 3-10. <https://doi.org/10.32782/bsnau.vet.2024.1.1>

22. Нагорна Л. В., Долбаносова Р.В. (2025). Особливості проведення пест-контролю в умовах промислового свинарства. ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок, м. Львів, 2025, 127-135. DOI: 10.36359/scivp.2025-26-1.15

23. Долбаносова Р.В., Думенко.О.І., Зайцев Ю.А., (2025). Зміщення сичуга у корів. Матеріали НПК викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.). Суми, 2025, С 289

24. Долбаносова Р.В., Бубела О.О. Терапевтичний вплив холістик корму з медом при алергічному аліментарному діатезі у собак. Матеріали НПК викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.). Суми, 2025, С 279

6.3. Програмне забезпечення

- Комп'ютери с програмним забезпеченням для виконання практичних робіт
 - Microsoft Power Point – візуалізація даних Microsoft Power BI – аналітика та візуалізація даних
 - Мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран;
- Система дистанційного навчання і контролю Moodle:
<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=2259>